

METAL CEVHERLERİ, CÜRUF VE KÜL

Fasıl Notları:

- 1.- Aşağıda yazılı olanlar bu Fasıla dahil değildir:
 - (a) Makadam şeklinde hazırlanmış cüruf ve diğer sanayii artıkları (25.17 pozisyonu).
 - (b) Tabii magnezyum karbonat (manyezit), kalsine edilmiş olsun olmasın (25.19 pozisyonu).
 - (c) Esasen petrol yağlarının depolandığı tankların dibinde kalan tortular (27.10 pozisyonu);
 - (d) 31. Fasılda yer alan bazik cürufu.
 - (e) Cüruf yünü, kaya yünü ve benzeri mineral yünler (68.06 pozisyonu).
 - (f) Kıymetli metallerin ve kıymetli metallerle kaplama metallerin döküntü ve artıkları, özellikle kıymetli metallerin tekrar elde edilmesinde kullanılan türdeki kıymetli metal veya kıymetli metal bileşikleri ihtiva eden diğer döküntü ve atıklar(71.12 veya 85.49 pozisyonu); veya
 - (g) Metal cevherlerinin eritilmesi ile elde edilen bakır, nikel ve kobalt matları (Bölüm XV).
- 2.- 26.01 ilâ 26.17 pozisyonlarının tatbikinde "metal cevheri" tabirinden, metalurji maksadı ile kullanılmasalar dahi, XIV ve XV. Bölümlerdeki metaller, 28.44 pozisyonundaki metaller ve civanın çıkarılması için metalurji sanayiinde fiilen kullanılan mineralojik türdeki mineraller anlaşılır. Bununla beraber metalurji sanayiinde mutad olmayan işlemlere tabi tutulmuş olan mineraller 26.01 ilâ 26.17 pozisyonları dışında kalır.
- 3.- 26.20 pozisyonuna sadece;
 - (a) şehir atıklarının yakılmasından elde edilen küller ve kalıntılar hariç (26.21 pozisyonu) metallerin çıkartılması için veya metallerin kimyasal bileşiklerinin üretilmesinde baz olarak sanayide kullanılan, cüruf, artık ve küller; ve
 - (b) metal içersin içermesin, arsenik veya metallerin çıkartılması veya bunların kimyasal bileşiklerinin üretilmesinde kullanılmaya mahsus arsenik içeren cüruf, artık ve küller,

Alt pozisyon Notları.

- 1.- 2620.21 alt pozisyonu anlamında, "kurşunlu benzin çöktitleri ve kurşunlu ateşlemeyi önleyici bileşiklerin çöktitleri" tabirinden, kurşunlu benzin ve kurşunlu ateşlemeyi önleyici bileşiklerin (tetraetil kurşun gibi) depolama tanklarından elde edilen ve esasen kurşun, kurşun bileşikleri ve demir oksit içeren çöktitler anlaşılır.
- 2.- Arsenik, civa, talyum veya bunların karışımlarını içeren ve arsenik veya adı geçen metallerin çıkartılması veya bunların kimyasal bileşiklerinin üretilmesinde kullanılmaya mahsus artık, cüruf ve küller 2620.60 alt pozisyonunda sınıflandırılır.

GENEL AÇIKLAMALAR

26.01 ilâ 26.17 pozisyonları **yalnızca** aşağıdaki şekillerde olan metal cevherleri ile zenginleştirilmiş metal cevherlerini içine almaktadır:

- (A) Metalurji maksadı ile kullanılabasalar dahi, XIV. veya XV. Bölümlerdeki metaller, 28.44 pozisyonundaki metaller veya civanın çıkartılması için metalurji sanayiinde fiilen kullanılan mineralojik türdeki mineraller **ve**
- (B) Metalurji sanayiinde mutad olmayan işlemlere tabi tutulmamış olan mineraller.

"Metal cevheri" tabirinden, oluştukları maddeler ile birlikte ve madenden çıkarıldıkları maddelerle birlikte bulunan madenli mineraller anlaşılır. Bu terim, aynı zamanda tabii metal ganglarını da ifade eder (Örneğin; madenli kumlar).

Metal cevherleri nadiren daha sonraki metalurjik işlemler için hazırlanmadan önce pazara sunulur. Bu hazırlık işlemlerinin en önemlileri metal cevherlerinin zenginleştirilmesine yönelik olanlardır.

26.01 ilâ 26.17 pozisyonlarının tatbikinde **"zenginleştirilmiş metal cevheri"** tabirinden, yabancı maddeleri tamamen veya kısmen özel işlemlerle giderilmiş bulunan cevherler anlaşılır.

Bu yabancı maddeler, taşımanın ekonomik olması açısından veya daha sonra yapılacak metalurjik işlemler için zararlı olmaları nedeniyle giderilmişlerdir.

26.01 ilâ 26.17 Pozisyonlarındaki ürünlere yapılan işlemler, metalin çıkartılması için metal cevherlerinin hazırlanmasında kullanılan normal işlemler olmak şartıyla, fiziksel, fiziko-kimyasal ve kimyasal işlemler olabilir. Kalsinasyondan, kavrulmadan veya yanmadan (aglomerasyonlu veya aglomerasyonsuz) oluşan değişimler hariç olmak üzere, bu çeşit işlemlerde istenilen metali sağlayan temel unsurların kimyasal bileşimlerinin değiştirilmesi kesin olarak istenilmemektedir.

Fiziksel ve fiziko-kimyasal işlemler ezme, öğütme, manyetik ayırma, gravimetrik ayırma, eleme, flotasyon, derecelere ayırma, tozların bir araya toplanması (aglomerasyon) (Örneğin; sinterleme veya peletleme ile) suretiyle bunların taneler, bilye şekline veya briketler haline getirilmesi (küçük miktarlarda bağlayıcı madde ilave edilsin edilmesin) kurutma, kalsine etme, oksitleştirme, indirgeme ve magnetik yapıcı kavurmalar vb. (fakat sülfatlandırma ve klorid yapma vb. amaçları için yapılan kavurmalarhariç) işlemler de dahildir.

Kimyasal işlemler, istenmeyen maddenin ayrılmasını esas almaktadır (örneğin; çözme suretiyle ayırma gibi).

Esas maden cevherinin kimyasal yapısını veya kristal yapısını değiştiren kalsinasyon veya kavurmadan başka işlemler yolu ile elde edilen zenginleştirilmiş maden cevherleri bu Fasıla **dahil değildir** (genellikle **Fasıl 28**). Esas metal cevherinin kimyasal bileşiminde hiçbir değişiklik yapılmamış olsa bile, tekrarlanan fiziksel değişimler ile (fraksiyonel kristalizasyon veya süblimasyon vb.) elde edilen az veya çok saf ürünler de bu Fasil **haricindedir**.

26.01 ilâ 26.17 pozisyonlarındaki metal cevherleri, ticari olarak aşağıda belirtilen maddelerin elde edilmesinde kullanılırlar:

- (1) Fasıl 71'de tarif edilmiş olan kıymetli metaller (gümüş, altın, platin, iridyum, osmiyum, palladyum, rodyum ve rutenyum gibi).
- (2) Bölüm XV'de belirtilen metalurjik adi metaller (demir, bakır, nikel, alüminyum, kurşun, çinko, kalay, tungsten (volfram), molibden, tantal, kobalt, bizmut, kadmiyum, titanyum, zirkonyum, antimon, manganez, krom, germanyum, vanadyum, berilyum, galyum, hafniyum, indiyum, niobyum (Kolombium), renyum, talyum gibi).
- (3) 28.05 pozisyonundaki civa.

(4) 28.44 pozisyonundaki metaller.

Belli durumlarda cevherler ferromangan veya ferrokrom gibi alaşımların elde edilmesinde kullanılır.

Metinde aksine bir hüküm belirtilmedikçe, birden fazla minerolojik çeşidi ihtiva eden metal cevherleri ve zenginleştirilmiş metal cevherleri Genel Yorum Kuralları 3(b)ye uygun olarak veya 3(c) kuralının uygulanmadığı hallerde, 26.01 ilâ 26.17 pozisyonlarında sınıflandırılır.

26.01 ilâ 26.17 pozisyonları aşağıdakileri **kapsamazlar**:

- (a) Yukarıda belirtilen metalleri içeren mineraller, şayet:
 - (i) Başka bir pozisyonda belirtilmiş iseler, örneğin kavrulmamış demir piritleri (**25.02 pozisyonu**), tabii kriolit ve tabii şiolit (**25.30 pozisyonu**).
 - (ii) Ticari olarak çıkartılmayan minerallerse, örneğin; toprak boyalar, alunit ve Şaptaşı (**25.30 pozisyonu**), kıymetli ve yarı kıymetli taşlar (**Fasıl 71**) gibi
- (b) Dolomit (**25.18 pozisyonu**), magnezit veya giobertit (**25.19 pozisyonu**) ve karnalit (**31.04 pozisyonu**) gibi magnezyum elde edilmesi için hâlihazırda kullanılan mineraller.
- (c) 28.05 pozisyonundaki alkali metallerle, alkali-toprak metaller (Örneğin; lityum, sodyum, potasyum, rubidyum, sezyum, kalsiyum, stronsiyum ve baryum); Bu minerallere tuz (**25.01 pozisyonu**), barit ve vinterit (**25.11 pozisyonu**), stronsiyanit, selestit, İzlanda spatı ve aragonit (**25.30 pozisyonu**) dahildir.
- (d) Yataklarından veya ganglarından ayrıştırılmış tabii metaller (külçeler veya daneler gibi) ve tabii alaşımlar **XIV. veya XV. bölümlerde** sınıflandırılmışlardır.
- (e) **25.30 pozisyonundaki** nadir toprak metal cevherleri.

26.01 - DEMİR CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ DEMİR CEVHERLERİ (KAVRULMUŞ DEMİR PİRİTLERİ DAHİL).

- Demir cevherleri ve zenginleştirilmiş demir cevherleri (kavrulmuş demir piritleri hariç)

2601.11 -- Aglomere edilmemiş

2601.12 -- Aglomere edilmiş

2601.20 - Kavrulmuş demir piritleri

Bu pozisyonda genellikle sınıflandırılan başlıca metal cevherleri şunlardır:

- (a) Speküler demir cevheri ve martit-demir oksitler dahil kırmızı hematit-ve kahverengi hematit (minet)-demir ve kalsiyum karbonat içeren hidratlı demir oksit.

- (b) Limonit, hidratlı demir oksit.
- (c) Magnetit, magnetik demir oksit.
- (d) Siderit veya kalibit demir karbonat.
- (e) Kavrulmuş demir piritleri veya pirit külleri (aglomere edilmiş olsun olmasın).

Bu pozisyon aynı zamanda kuru ağırlık üzerinden hesaplandığında %20'den daha az manganezli demir cevherlerini ve zenginleştirilmiş demir cevherlerini de içine alır; (cevherler ve zenginleştirilmiş cevherler 105 ilâ 110 °C de ısıtılmıştır) (26.02 pozisyonu Açıklama Notuna bakınız). Manganez içeriğine bağlı olarak bu cevherler manganezli demir cevherleri ya da demirli manganez cevherleri olarak bilinir.

Bu pozisyon, boyayıcı madde olarak kullanılan ince bir şekilde öğütülmüş magnetit ve ince bir şekilde öğütülmüş diğer demir cevherlerini **kapsamaz (Fasıl 32)**.

26.02 - MANGANEZ CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ MANGANEZ CEVHERLERİ (KURU AĞIRLIK ÜZERİNDEN HESAPLANDIĞINDA MANGANEZ MİKTARI %20 VEYA DAHA FAZLA OLAN DEMİRLİ MANGANEZ CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ DEMİRLİ MANGANEZ CEVHERLERİ DAHİL).

Bu pozisyonda yer alan başlıca metal cevherleri şunlardır:

- (a) Bronit, manganez oksit.
- (b) Rodokrozit (veya dialogite), manganez karbonat.
- (c) Hosmanit, tuzlu manganez oksit.
- (d) Manganit, hidratlı manganez oksit.
- (e) Psilomelan, hidratlı manganez dioksit.
- (f) Pirolüsit (veya polianit), manganez dioksit.

Bu pozisyon, aynı zamanda, kuru ağırlık üzerinden hesaplandığında %20 veya daha fazla manganez içermek şartı ile (cevher ve konsantreler 105 ilâ 110 °C'ye ısıtılmışlardır) manganezli demir cevherlerini ve zenginleştirilmiş cevherlerini de içine alır; kuru ağırlık üzerinden hesaplandığında %20'den az manganez içerenler bu pozisyon **haricindedir (26.01 pozisyonu)**.

Kuru bataryada (pil'de) kullanılmak için hazırlanan pirolusit de bu pozisyon **haricinde kalır (25.30 pozisyonu)**.

26.03 - BAKIR CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ BAKIR CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda genel olarak sınıflandırılan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Atakamit, tabii bakır hidroksi klorür.
- (b) Azurit, bazik bakır karbonat.
- (c) Bornit (veya erubeskit), bakır ve demir sülfürü.
- (d) Burnonit, bakır, kurşun ve antimon sülfürü.
- (e) Brokantit, bazik bakır sülfatı.
- (f) Kalkozit, bakır sülfür.
- (g) Kalkoprit (bakır piritler), bakır ve demir sülfürü.
- (h) Krizokol, hidratlı bakır silikat.
- (ij) Kovellit, bakır sülfür.
- (k) Kuprit, kuproz oksit.
- (l) Diopraz, bakır silikat.
- (m) Gri bakır cevheri (genellikle içlerinde gümüş taşıyan), bir bakır ve antimon sülfürü (tetrahedrite veya fahlerz) veya bir bakır ve arsenik sülfürü (tennantit, enargit).
- (n) Malakit, bazik bakır karbonat.
- (o) Tenorit, bakır oksit.

26.04 - NİKEL CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ NİKEL CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Garnierit, nikel ve magnezyumun çift silikası.
- (b) Nikolit (nikelin), nikel arsenit.
- (c) Pentlandit, nikel ve demir sülfürü.
- (d) Nikelli pirotit, nikelli demir sülfürü.

26.05 - KOBALT CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KOBALT CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Kobaltit, kobalt arsenürü ve sülfürü.
- (b) Heterojenit, hidratlı kobalt oksit.
- (c) Linnait, kobalt ve nikel sülfürü.
- (d) Smaltit, kobalt arsenit.

26.06 - ALUMİNYUM CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ALUMİNYUM CEVHERLERİ.

Bu pozisyon boksiti içerir (boksit; değişik oranlarda demir oksit, silisyum vb.lerini içeren hidratlı alüminyum oksittir.

Bu pozisyon, aynı zamanda alüminyum imalatı için (elektrik fırınlarında kömür-ısı azaltımı, Gross, vb. işlemlerde) metalurjide kullanılmaya uygun veya diğer amaçlar için kullanılan (özellikle aşındırıcıların imalatı için) ısıtılma işlemine tabi tutulmuş (1200°C ila 1400°C) boksit'i de kapsar.

26.07 - KURŞUN CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KURŞUN CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Anglezit, kurşun sülfat.
- (b) Seruzit, kurşun karbonat.
- (c) Galena, çoğunlukla içinde gümüş bulunan kurşun sülfür.
- (d) Piromorfit, kurşun fosfat ve kurşun klorid.

26.08 - ÇİNKO CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÇİNKO CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Blend (Sfalerit), çinko sülfür.
- (b) Hamimorfit (yahut kalamın), çinko hidrosilikat.
- (c) Smitzonit, çinko karbonat.
- (d) Zinsit, çinko oksit.

26.09 - KALAY CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KALAY CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır.

- (a) Kasiterit (veya kalay-taşı) kalay oksit.
- (b) Stannit (veya kalay piritleri), kalay, bakır ve demir sülfürü.

26.10 - KROM CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KROM CEVHERLERİ.

Bu pozisyon, krom ve demir oksit gibi kromitleri (veya krom demir cevherlerini) içerir.

26.11 - TUNGSTEN CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ TUNGSTEN CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Ferberit, demir tungstat.
- (b) Hubnerit, manganez tungstat
- (c) Scheelite, kalsiyum tungstat.
- (d) Volframit, demir ve manganez tungstat.

26.12 - URANYUM VEYA TORYUM CEVHERLERİ, ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ URANYUM VE TORYUM CEVHERLERİ.

2612.10 - Uranyum cevherleri ve zenginleştirilmiş uranyum cevherleri

2612.20 - Toryum cevherleri ve zenginleştirilmiş toryum cevherleri

Bu pozisyonda yer alan başlıca uranyum cevherleri şunlardır:

- (a) Autunit, hidratlı uranyum ve kalsiyum fosfat.
- (b) Brannerit, uranyum titanat.
- (c) Karnotit, hidratlı uranyum ve potasyum vanadat.
- (d) Koffinit, uranyum silikat.

- (e) Davidit, uranyum demir titanat.
- (f) Parsonsit, hidratlı uranyum ve kurşun fosfat.
- (g) Pitblend ve uraninit, uranyum oksit tuzu.
- (h) Torbernit (veya kalkolit), hidratlı uranyum ve bakır fosfat.
- (ij) Tyuyamunit, hidratlı uranyum ve kalsiyum vanadat.
- (k) Uranofan, kalsiyum-uranyum silikat.
- (1) Uranotorianit, uranyum ve toryum oksit.

Bu pozisyonda yer alan başlıca toryum cevherleri şunlardır:

- (a) Monazit, toryum ve nadir toprak fosfatı.
- (b) Torit, hidratlı toryum silikat.

Bu pozisyona metalurji sanayiinde normal olmayan işlemler ile elde edilen ticarete uranyum "konsantresi" olarak bilinen ürünleri dahil değildir **(28.44 pozisyonu)**.

26.13 - MOLİBDEN CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ MOLİBDEN CEVHERLERİ.

2613.10 - Kavrulmuş

2613.90 - Diğerleri

Bu pozisyonda yer alan başlıca molibden cevherleri şunlardır:

- (a) Molibdenit, molibden sülfür.
- (b) Vulfenit, kurşun molibdat.

Bu pozisyon, kavrulmuş, zenginleştirilmiş molibden cevherlerini de kapsar (sadece zenginleştirilmiş molibdenin kavrulması suretiyle elde edilmiş "teknik molibitik oksit").

Yağlayıcı olarak kullanılmak için hazırlanan molibden bu pozisyon **haricindedir (25.30 pozisyonu)**.

26.14 - TİTANYUM CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ TİTANYUM CEVHERLERİ.

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) İlmenit (veya titanlı demir cevheri) demir titanatı.
- (b) Rutil, anataz ve brukit, titan oksitleri.

Boyayıcı olarak kullanılmaya mahsus ince bir şekilde öğütülmüş titan cevherleri bu pozisyon **haricindedir(Fasıl 32)**.

26.15 - NİOBYUM, TANTALYUM, VANADYUM VEYA ZİRKONYUM CEVHERLERİ VE BUNLARIN ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ CEVHERLERİ.

2615.10 - Zirkonyum cevherleri ve zenginleştirilmiş zirkonyum
cevherleri

2615.90 - Diğerleri

Bu pozisyonda yer alan başlıca zirkonyum cevherleri şunlardır:

- (a) Baddeleyit, zirkonyum oksit.
- (b) Zirkon ve zirkon kumları, zirkonyum silikatlar (kıymetli taş şeklinde olduğu zaman, zirkon **71.03 pozisyonuna** dahildir).

Bu pozisyonda yer alan başlıca tantal ve niobyum (columbiyum) cevherleri, tantalit ve niobittir (columbit) (Örneğin; demir ve manganezin tantal-niobati).

Bu pozisyonda yer alan başlıca vanadyum cevherleri şunlardır:

- (a) Desklezit, kurşun ve çinko bazik vanadat.
- (b) Patronit, vanadyum sülfür.
- (c) Rozkoelit (vanadyum mikası), alüminyum ve magnezyumun kompleks vanado- silikati.
- (d) Vanadinit, kurşun klor vanadat.

Kalsine etme veya kavurma işlemleri dışında, esas cevherin kimyasal bileşimi veya kristalografik yapısını değiştiren işlemler ile elde edilmiş eritilmiş vanadyum oksitler bu pozisyon **haricindedir** (genellikle **Fasıl 28**).

Mine imalatında matlaştırıcı olarak kullanılmaya mahsus çok ince öğütülmüş (mikron parçalara ayrılmış) zirkon kumları da bu pozisyon **haricindedir (25.30 pozisyonu)**.

26.16 - KIYMETLİ METAL CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ KIYMETLİ METAL CEVHERLERİ.

2616.10 - Gümüş cevherleri ve zenginleştirilmiş gümüş cevherleri

2616.90 - Diğerleri

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (a) Arjantit, gümüş sülfür.
- (b) Kalaverit, altın ve gümüş tellür.
- (c) Serargirit (veya gümüş boynuzu), gümüş klorürleri ve iyodürleri.
- (d) Polibasit, gümüş ve antimon sülfür.
- (e) Prustit, gümüş ve arsenik sülfür.
- (f) Pirargirit, gümüş ve antimon sülfür.
- (g) Stefanit, gümüş ve antimon sülfür.
- (h) Altın ve platin içeren kumlar; platin içeren kumlar genellikle platin grubunun diğer metallerini (Örneğin; iridyum, osmiyum, palladyum, rodyum ve rutenyum) içerirler.

26.17 DİĞER METAL CEVHERLERİ VE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ DİĞER METAL CEVHERLERİ.

2617.10 - Antimon cevherleri ve zenginleştirilmiş antimon
cevherleri

2617.90 - Diğerleri

Bu pozisyonda yer alan başlıca cevherler şunlardır:

- (1) **Antimon cevherleri.**
 - (a) Servantit, antimon oksit.
 - (b) Kermesit, antimon oksisülfür.
 - (c) Senarmontit, antimon oksit.
 - (d) Stibnit (veya antimonit), antimon sülfür.

- (e) Valentinit veya beyaz antimon, antimon oksit.
- (2) **Berilyum cevherleri.**
(a) Beril, berilyum ve alüminyumun çift silikatı (kıymetli taş halinde oldukları zaman beril veya adi zümrüt **71.03 pozisyonunda** yer alır).
(b) Bertrandit.
- (3) **Bizmut cevherleri.**
(a) Bizmutinit (veya kükürtlü bizmut filizi), bizmut sülfür.
(b) Bizmutit, hidratlı bizmut karbonat.
(c) Bizmut ochre (kırmızı, sarı demir cevheri) (veya bizmit) hidratlı bizmut oksit.
- (4) **Germanyum cevheri.**
Germanit, bakır-germono sülfür
Metalurji sanayiinde mutad olmayan işlemler ile elde edilmiş, ticarete "zenginleştirilmiş" germanyum olarak bilinen ürünler bu pozisyon **haricindedir** (genellikle **28.25 pozisyonu**).
- (5) **Civa cevherleri.**
Sinnabar, civa sülfür.
İndiyum, galyum, reniyum, hafniyum, talyum ve kadmiyum, tek özel bir cevherden doğrudan doğruya çıkartılmamaktadırlar. Fakat diğer metallerin (Örneğin; çinko, kurşun, bakır, alüminyum, zinkonyum, molibden) metalürjilerinde yan ürün olarak elde edilmektedirler.

26.18 - DEMİR VEYA ÇELİĞİN İMALİNDEN ELDE EDİLEN GRANÜLE CÜRUF (CÜRUF KUMU)

Bu pozisyon, örneğin; yüksek fırından çıkartılan cürufun suya dökülmesi suretiyle elde edilen granül haldeki cürufu (cüruf kumunu) kapsamaktadır.

Diğer taraftan, bu pozisyon eritilmiş cürufa tazyikli hava veya buhar verilmesi suretiyle elde edilen cüruf yününü ve Eritilmiş cürufa küçük miktarlarda su ilavesi ile köpüklü hale gelmiş cürufu **kapsamaz (68.06 pozisyonu)**. Cüruf çimentoları (**25.23 pozisyonu**) bu pozisyon **haricindedir**.

26.19 - CÜRUF, MOLOZ (GRANÜLE CÜRUF HARİÇ), DÖVME DEMİR KIRINTILARI VE DEMİR VEYA ÇELİĞİN İMALİNDEN ELDE EDİLEN DİĞER DÖKÜNTÜLER.

Bu pozisyonda yer alan cüruflar, alüminyum, kalsiyum veya demir silikatlarıdır. Bunlar, demir cevherinin ergitilmesi süresinde (yüksek fırın cürufu), pik demirin rafine edilmesinde veya çeliğin imalatında (dönüştürülmüş cüruf) elde edilirler. Bu cüruflar, içinde tekrar metal elde etmeye yetecek oranda demir içermesine bakılmaksızın bu pozisyonda yer alırlar. Fosfatik cüruflar ("bazik cüruf" veya "Thomas cürufu") bu pozisyon **haricindedir**. Bunlar önemli gübreler olup, **Fasıl 31'de** sınıflandırılırlar.

Cüruf ve moloz çimento imalatında, demir yolunda travers altına konulan dolgu maddesi yapılmasında ve yol inşaatında kullanılırlar. Makadam olarak yol yapımında kullanılmak üzere ezilen kabaca ayıklanan ve derecelenen cüruf **25.17 pozisyonunda** yer alır. Granüle edilmiş cüruf (kum cürufu) bu pozisyon **haricindedir (26.18 pozisyonu)**.

Dövme demir kırıntıları demir ve çeliğin dövme, sıcak haddeleme vb. işlemleri sırasında oluşan demir oksit

kırıntılarıdır.

Bu pozisyona ayrıca yüksek fırından çıkan tozlar ve demir veya çelik imalatında ortaya çıkan diğer atıklar da dâhildir. Fakat, kesme, şekil verme veya diğer metal işleme faaliyetlerinde ortaya çıkan metal parça ve kırıntılar bu pozisyon **haricinde** kalır. Bu kırıntı maddeler **72.04 pozisyonunda** yer alırlar.

26.20 - ARSENİK, METALLER VEYA BUNLARIN BİLEŞİKLERİNİ İÇEREN CÜRUF, KÜLLER VE KALINTILAR (DEMİR VEYA ÇELİĞİN İMALİNDEN ELDE EDİLENLER HARIÇ)

- Başlıca muhtevası çinko olanlar

2620.11 -- Galvanizli matlar

2620.19 -- Diğerleri

- Başlıca muhtevası kurşun olanlar

2620.21-- Kurşunlu benzin tortuları (sludges) ve kurşunlu vuruntuyu
önleyici bileşiklerin tortuları (sludges)

2620.29 -- Diğerleri

2620.30 - Başlıca muhtevası bakır olanlar

2620.40 - Başlıca muhtevası alüminyum olanlar

2620.60 - Muhtevası arsenik, civa, talyum veya bunların

karışımlarından (arsenik veya bu metallerin elde edilmesinde ya da bunların kimyasal bileşiklerinin üretiminde kullanılan türden olanlar)

- Diğerleri

2620.91-- Muhtevası antimon, berilyum, kadmiyum, krom veya
bunların karışımlarından olanlar

Bu pozisyon, arsenik (metal içersin içermesin), metaller veya bunların bileşiklerini içeren ve arsenik veya metallerin çıkartılması için sanayide kullanılan türde olan veya bunların kimyasal bileşiklerin imalinde baz olarak kullanılan türden cüruf, kül ve kalıntıları (**26.18, 26.19 veya 71.12** pozisyonlarında yer alanlar **hariç**) içerir. Bunlar, metal cevherlerinin veya metalürjü ara ürünlerinin (matlar gibi) işlenmesinden ya da, metale mekanik bir işlemin uygulanmadığı elektrolitik, kimyasal veya diğer işlemlerin muameleleri sonucunda elde edilirler. Yıpranmış, aşınmış veya kırılmış metal eşyayı içeren döküntülerin veya metallerin mekanik işlemleri sonucu ortaya çıkmış olan kalıntılar bu pozisyon **haricinde kalmaktadır (Bölüm XIV, XV veya XVI)**. Diğer taraftan, demirli olmayan metalin mekanik işlemleri sonucu ortaya çıkmasına rağmen esas itibariyle oksitler olan kırıntılar da bu pozisyon dâhilinde kalır.

Bu pozisyona aşağıda yazılı olanlar dâhildir:

- (1) Matlar (bakır, nikel veya kobalt matlar **hariç "Bölüm XV"**) ve cüruf veya maden cürufu, örneğin; bakır, çinko, kalay, kurşun vb. yönünden zengin olan cüruflar.
- (2) Galvanizli matlar, erimiş çinko içine daldırılma ile galvanizlemeden kalan artık.
- (3) Metalin rafine edilmesinden veya hazırlanmasından sonra elektrolitik banyodan çıkartılan sulu çamur ve elektro galvanize sulu çamurlar.
- (4) Akümülatör çamuru.
- (5) Metalin elektrolitik rafine edilmesinden kalan artıklar, kurutulmuş veya zenginleştirilmiş blok kalıplar şeklinde olanlar.
- (6) Bakır sülfat imalâtından kalan artıklar.
- (7) Gümüş içeren cevherlerin işlenmesi sonucu meydana gelen saf olmayan kobalt oksitleri.
- (8) Sadece metal çıkartımı (kazanımı) veya kimyasal madde imalatı için kullanılabilen kullanılmış katalizörler.
- (9) Esas itibariyle magnezyum klorür elde edilmesinde kullanılan karnalit kül suyu kalıntısı.
- (10) Kurşunlu benzin ve kurşunlu vuruntuyu önleyici bileşiklerin depolandığı tanklardan elde edilen, esas itibariyle kurşun, kurşun bileşikleri (tetraetilkurşun ve tetrametilkurşun dâhil) ve demir oksitten (depolama tanklarının paslanmasından kaynaklanan) oluşan, kurşunlu benzin tortuları ve kurşunlu vuruntuyu önleyici bileşiklerin çamurları. Bu çamurlar, genellikle, kurşun veya kurşun bileşiklerinin kazanımı için kullanılır ve petrol yağları içermez.
- (11) Çinko, kurşun veya bakırın eritilmesi sonucu oluşan baca kurumu. Genellikle, bakır ve kurşun eritilmesi sonucu oluşan baca kurumunda arsenik, çinko ve kurşun eritilmesi sonucu oluşan baca kurumunda ise talyum bulunur.
- (12) Çinko, kurşun veya bakırın eritilmesi sonucu oluşan ve oksit, sülfür veya diğer metallerle amalgam halinde bulunan, civa açısından zengin olan cüruf, kül ve kalıntılar.
- (13) Antimon, berilyum, kadmiyum, krom veya bunların karışımlarını içeren cüruf, kül ve kalıntılar. Cüruf, küller ve kalıntılar genellikle bu metalleri içeren ürünlerin işlem (örn. ısıtma işlemi) görmesinden meydana gelen atıklar halinde bulunur.
- (14) Metallerin veya bunların bileşimlerini yenilemek için kullanılan mürekkep, boyar madde, boyayıcı, boya, parlak boya ve vernik üretimi, formülasyonu ve kullanımı sonucu oluşan atıklardan oluşan cüruf, kül ve kalıntılar.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyon haricindedir:

- (a) Şehir atıklarının yakılmasından elde edilen küller ve kalıntılar **(26.21 pozisyonu)**.
- (b) Petrol yağlarının depolandığı tanklardan elde edilen esas olarak bu yağları içeren çamurlar **(27.10 pozisyonu)**.
- (c) **Fasıl 28'de** kimyasal olarak tanımlanmış bileşikler.
- (d) Kıymetli metaller veya kıymetli metal kaplı metallerin döküntü ve kırıntıları (ince platin alaşımı şeklindeki kullanılmış veya yıpranmış katalizörler dâhil) ve esas olarak kıymetli metal kazanımı için kullanılan türdeki kıymetli metal veya kıymetli metal bileşiklerinin döküntü ve kırıntıları **(71.12 veya 85.49 pozisyonu)**.
- (e) **Bölüm XV'deki** metallerin işlenmesinde mekanik olarak ortaya çıkan metal kırıntıları.
- (f) Çinko tozu **(79.03 pozisyonu)**.

26.21 - DİĞER CÜRUF VE KÜLLER (DENİZ YOSUNU “VARECH” KÜLÜ DAHİL); ŞEHİR ATIKLARININ YAKILMASINDAN ELDE EDİLEN KÜL VE KALINTILAR.

2621.10 - Şehir atıklarının yakılmasından elde edilen kül ve kalıntılar

2621.90 - Diğerleri

Bu pozisyon **26.18, 26.19** veya **26.20** pozisyonlarında **yer almayan** metal cevherlerinin işlenmelerinden veya metalurjik işlemlerden ortaya çıkan kül ve cürupları kapsadığı gibi diğer başka madde ve işlemlerden türeyen kül ve cürupları da kapsar. Her ne kadar bu ürünlerin birçoğu gübre olarak kullanılmakta iseler de bunlar bu pozisyonda sınıflandırılırlar ancak, **Fasıl 31'de yer almazlar** (bazik cürup hariç).

Bu pozisyonda yer alan ürünler şunlardır:

- (1) Esas olarak kömür, linyit, turba ve petrolün kazanlarda (utility boiler) yakılmasıyla üretilen mineral kaynaklı kül ve klinger. Bunlar başlıca, çimento imalatında hammadde, asfalt beton yapımında çimentoya takviye olarak, maden ocağı dolgularında, plastik ve boyalarda mineral astar olarak, yapı blokları imalatında hafif agrega ve inşaat sektöründe toprak set, otoyol yokuşu ve köprü ayaklarında toprak set olarak kullanılmaktadır. Bunlar aşağıdakileri kapsamaktadır:
 - (a) Uçucu kül- Fırın bacası gazları ile sürüklenen ve torba tipi ya da elektrostatik filtre ile gaz akışından alınan çok ince bölünmüş parçacıklar.
 - (b) Taban külü- Fırından çıktıktan hemen sonra gaz akışının karalı hale getirilerek ayrılan daha kaba küller.
 - (c) Kazan cürufu- fırın tabanında ayrıştırılan kaba artıklar.
 - (d) FBC külü (Fluidised bed combustor ash)- kömür veya petrolün akıcı hale gelmiş olan kireç taşı ya da dolomit yatağında yakılması sonucu oluşan inorganik kalıntılar.
- (2) Deniz yosunu ve diğer bitkisel küller. Bu pozisyonda yer alan deniz yosunu külü, bazı deniz yosunu tiplerinin yanıp kül olmalarından elde edilmektedir. Ham şekilde olduğu zaman, ağır, kaba, siyahımsı bir

maddedir, fakat rafine edildiği zaman donuk beyaz bir tozdur. Bu madde esas itibariyle iyot çıkartılmasında veya cam sanayiinde kullanılır.

Bu grup, aynı zamanda tamamıyla silisyum dioksitten oluşan ve esas olarak ses yalıtıcı tuğlalar veya diğer ses yalıtıcı maddelerin imalatında kullanılan pirinç kavuzu külünü de içerir.

- (3) Kemiklerin açık havada kalsine edilmesinden elde edilen kemik külü. Toprağın ıslah edilmesinde kullanılmasından ayrı olarak, bu ürün bakır eritme sanayiinde külçe kalıplarının kaplanmasında kullanılır. Kemiklerin kapalı kaplarda kalsine edilmek suretiyle elde edilen hayvan karası bu pozisyon **haricinde kalır (38.02 pozisyonu)**.
- (4) Şeker sanayiinde şeker pancarı melasının yıkanması, yakılıp kül edilmesi vb. işlemler sonucunda arta kalan artıklardan elde edilen ham potasyum tuzları.
- (5) Şehir atıklarının yakılmasından elde edilen küller ve kalıntılar (38)inci Fası 4 nolu notuna bakınız). Bu küller ve kalıntılar çoğunlukla klinger ve bazı toksik metal (örn. kurşun) karışımından oluşur ve genellikle doldurulmuş topraklar üzerinde geçici yol yapımında agregatlar yerine kullanılır. Bu tür kül ve kalıntıların metal içeriği metallerin veya metal bileşiklerinin kazanımına imkan vermez.

Silisyum, ferrosilisyum ve zirkonya üretiminden yan ürün olarak toplanan, genellikle betonda, lifli çimentoda veya ateşe dayanıklı dökülebilir malzemelerde puzolanik katkı maddesi olarak ve polimerlerde katkı maddesi olarak kullanılan, kimyasal olarak ayrı tanımlanmış silis dumanı bu pozisyon haricindedir (28.11 pozisyonu).